

EN TIDNING FRÅN JORDENS VÄNNER

miljötidningen

SPECIALNUMMER, 2024 || TIDSKRIFT FÖR MILJÖ OCH SAMHÄLLE

SPECIALNUMMER

NEDSKÄRNINGAR I CIVILSAMHÄLLET VI GER INTE UPP

VAD HÄNDER MED
INTERNATIONELLA
SAMARBETEN NÄR
BISTANDET RIVS UPP?

NYTT PÅ SKOGS-
FRONTEN INOM
ORGANISATIONEN

ORDFÖRANDE
LOVISA JOHANSSON:

”Vi behöver omdefiniera den så
kallade gröna omställningen”

LKAB
VINNER SVENSKA
GREENWASHPRISET!

Jordens
Vänner
Friends of the Earth
Sweden

Välkomna tillbaka kära läsare!

Hösten 2022 får vi en ny regering, och snart kommer beskedet att informations- och kommunikationsbidraget fasas ut. Miljötidningen, tidningen om och för Jordens Vänner som getts ut i flera decennier, tvingas läggas ned.

Men nu, trots nedskärning efter nedskärning av civilsamhället, håller du ett exemplar i din hand! Genom ungdomsprojektet 'Alla vinner på klimaträttvisa', plus en hel del samarbete och mängder av ren envishet, blev detta specialnummer möjligt. Men, det finns fortfarande ingen finansiering för att ge ut miljötidningen kontinuerligt. Nedskärningarna av civilsamhället är allvarliga, kritiska röster motarbetas - och tystas. Vi är många som känner oss ensamma, vi är många som känner att uppförsbacken är lång och motvinden hård, men vi får inte glömma att vi är just många. Vi hoppas att detta nummer är en påminnelse om att du inte är ensam, vi är många som tror på en bättre framtid, och vi är många som vägrar ge upp.

Varma hälsningar,
Redaktionen

Linn, Julia, Signe & Johanna

Det här materialet är finansierat med stöd från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (läs mer på s.) MUCF delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. Ansvar för innehållet är uteslutande författarens.

facebook.com/jordensvanner

Instagram @jordensvanner

miljötidningen

Ansvarig utgivare P-O Larsson Omslagsbild Mira Hernqvist Tryck Ljungbergs Tryckeri Adress Box 7048, 402 31 Göteborg Telefon 031 12 18 08 E-post info@jordensvanner.se ISSN 0282-2113

Jordens Vänner är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som arbetar för miljö och solidaritet – lokalt, nationellt och internationellt. Jordens Vänner är den svenska grenen av Friends of the Earth International, världens största miljöorganisation på gräsrotsnivå med över två miljoner medlemmar. Föreningen värnar om demokrati, folkrörelsearbete och kulturell mångfald.

» innehåll

specialnummer höst 2024

Illustration: Malva Crona

VI GER INTE UPP

12

"Vad det internationella programmet just nu skulle behöva är en biståndspolitik som verkligen ser vikten av såväl små som stora organisationer. En politik som möjliggör för en mångfald av organisationer, både i Sverige och i civilsamhället internationellt"

23 | "Skogen är värd att kämpa för, tillsammans kan vi göra skillnad"

4 | Aktuellt

Nytt kontor, digitalt forum & namnsamling!

5-7 | GREENWASHPRISET

LKAB tilldelades årets pris under bokmässan i Göteborg

8-9 | Sommar!

Läs om årets klimatfestival på Färnebo folkhögskola samt Axel & Walters sommar som mobiliserare

10 | Internationellt samarbete

Drastiska förändringar i biståndspolitik, Jorunn & Flávia förklarar hur det påverkar Jordens Vänner

14-18 | Ungdomsprojekt

Läs om det MUCF-finansierade projektet 'alla vinner på klimaträttvisa'

20-23 | Skogsnytt

Skogsindustri, skogsutskott & skogsforening

24 | Boksidorna!

Bokrecension & boktips för den litteraturintresserade!

26 | Ordförandekrönika

Leo skriver om att vägra ge upp visionen om en solidarisk värld inom planetens gränser

»aktuellt

Nytt kontor i Göteborg!

Från och med 1 oktober hittar du Jordens Vänners kansli på Sankt Pauligatan 1 i Göteborg. Vi ser fram emot att inviga den nya lokalen tillsammans på Höstmötet den 26 oktober. Vi hoppas att denna mysiga lokal ska vara mer än ett kontor och bli en mötesplats för såväl Jordens Vänner som rörelsen i stort!

Nytt digitalt medlemsforum!

I höst öppnar vi upp vårt nya föreningsforum! Här kan du dela event, spåna idéer, hitta aktiviteter i närheten och komma i kontakt med andra medlemmar - utan META-annonser eller långa mailtrådar. Vill du vara med? Scanna QR-koden eller gå till jordensvanner.se/forum. Har du frågor? Maila forum@jordensvanner.se så får du hjälp av någon från kansliet.

De nya lokalerna vid Redbergsplatsen i Göteborg

JORDENS VÄNNERS ÅRSMÖTE

Nästa års årsmöte kommer äga rum 26-27 april på Jordens Vänners kansli på Sankt Pauligatan 1, Göteborg.

Läs mer och anmäl dig på jordensvanner.se/arsmote-2025.

Skriv under för flygskatten och nattågen!

Flygskatten måste bevaras - och snarast höjas! I brinnande klimatkris är politik för ökat flygande och minskade tågresor något av det sämsta och mest orättvisa vi kan göra. Trots det gick regeringen 3 september ut med nyheten att de och Sverigedemokraterna vill avskaffa flygskatten - ett beslut som direkt bidrar till att elda på klimatkrisen. Regeringen offerar klimatet på tillväxtens altare när de motiverar den avskaffade flygskatten med att detta gynnar just tillväxt. I valet mellan pengarna och livet väljer Tidöregeringen återigen pengarna. Rikas överkonsumtion anses viktigare än fattigas överlevnad. Samtidigt läggs nattågen

mellan Norrland och Göteborger - något regeringen glatt låter ske. Människor dör redan idag i klimatkrisen. Samtidigt har 80 % av världens befolkning aldrig suttit i ett flygplan. Sveriges samlade flygutsläpp per capita är det sjunde högsta i världen. Och även i Sverige är det mest höginkomsttagare och storstadsbor som orsakar dessa utsläpp.

Det är helt orimligt att ett av världens rikaste länder ska förenkla för att öka rikas överkonsumtion samtidigt som man lägger ner välfungerande tågtrafik. Istället måste regeringen radikalt höja flygskatten, bygga ut tågen och satsa på klimaträttvisa.

Liberalerna med Johan Pehrson i spetsen kan när som helst välja att hedra sina vallöften, lämna den klimatskadliga regeringen och rösta för att bevara flygskatten och nattågen.

Skriv under vår namninsamling för att rädda flygskatten och satsa på tågen istället!

<https://www.mittskifte.org/petitions/radda-flygskatten-satsa-pa-tagen-istallet>

LKAB vinner GREENWASHPRIS

Efter en tight match mellan Liberalerna, LRF och LKAB blev det slutligen statliga gruvbolaget LKAB som tilldelades miljörelsen stora antipris - med fler röster än någon tidigare vinnare.

LKAB är Sveriges fjärde största utsläppare av koldioxid och den nya gruvan Per Geijer hotar att klyva samebyn Gabna mitt itu och kollapsa rennäringen i området. Ändå hävdar det statliga gruvbolaget att de leder vägen i omställningen av sin industri. För det tilldelas LKAB miljörelsens stora antipris - med flest antal röster någonsin.

I år var Liberalerna, LRF och LKAB nominerade till priset som Sveriges största greenwashare. Svenska greenwashpriset har delats ut sedan 2009 i syfte att uppmärksamma hur företag, organisationer och makthavare använder sig av vilseledande marknadsföring för att framställa sina verksamheter som mer hållbara än de egentligen är. Greenwashing är inte bara ett hinder, det motverkar aktivt verklig omställning. Falsk, grön marknadsföring gör det svårt för konsumenter att veta vad som faktiskt är hållbart. Det lurar oss att tro att vi gör tillräckligt och skiftar fokus från det som verkligen krävs för en hållbar framtid.

Vinnarmotiveringen lyder:

”2024 års vinnare av Svenska greenwashpriset, LKAB, framställer sin egen verksamhet som avgörande för att hantera den gröna omställningen. I själva verket hotar företaget både mänskliga rättigheter och en långsiktigt hållbar näring runt Kiruna. När LKAB framställer det som att det finns två vägar framåt – att offra mänskliga rättigheter här eller i andra länder, för att vi ska kunna hantera klimatkrisen, tar de fokus från de verkliga förändringar som kan, och måste, komma till. En verklig omställning kan inte bygga på att skogar och marker förstörs och att mänskliga rättigheter förbises. Istället måste vi minska vår energianvändning, förändra våra konsumtionsmönster och öka vår solidaritet med varandra. Det är vägen framåt.”

Så här kommenterar vår ordförande Lovisa Johansson årets vinnare:

”Att förstöra skogar och marker, offra urfolks kultur, historia och möjlighet till försörjning kan omöjligt vara hållbart. Vi behöver omdefiniera den så kallade gröna omställningen. En verklig omställning kan aldrig vara beroende av att människor – oavsett var de bor – tvingas ge upp sina rättigheter”

Vinnaren av årets pris tillkännagavs lördagen den 26e september på Bokmässan i Göteborg. På plats för att diskutera finalisterna och priset var Sara Elvira Kuhmunen, ordförande för det samiska ungdomsförbundet Sáminuorra, Sara Nilsson Lööv, klimatpsykolog och en av initiativtagarna till Rebellmammorna och Gunnela Stähle, ordförande i Vi Konsumenter och tidigare ansvarig för djurskyddsfrågor på LRF. Representanter från alla tre nominerade hade bjudits in men avböjt.

LKABs nominering

Det statliga gruvbolaget LKAB vill öka exploateringen av markerna runt Kiruna (nordsamiska: Giron). Deras nya fyndighet, Per Geijer-fyndigheten, kallas för en klimatsatsning på både deras och regeringens presskonferenser, och beskrivs som "avgörande för att möjliggöra den gröna omställningen". I själva verket hotar både mänskliga rättigheter och en långsiktigt hållbar näring runt Kiruna.

Det LKAB kallar för "kritiska mineraler" är en mycket begränsad del av verksamheten. Parallellt fortsätter den mycket miljöskadliga verksamheten som vanligt. LKAB försöker dölja ruvas konsekvenser. Redan för några år sedan presenterade de projektet och tidigare i år talade de inför hela världspressen om sina planer på att bli först i världen med en "osynlig gruva" genom så kallad igensättningsbrytning. Denna gruvmetod skulle enligt LKAB inte påverka marken ovan gruvan och beskrevs som "den enda lösningen för att vi ska kunna samexistera, rennäring och gruvbrytning". När ansökan väl skickades in i tysthet ingick denna påstådda osynliga metod inte längre. Istället är nu planen traditionell rasbrytning vilket LKAB hävdar är det enda tekniskt möjliga samt ekonomiskt försvarbara. Detta trots de katastrofala konsekvenserna gruvan innebär för både samerna och naturen i området.

Det finns även ett uppfattat löfte till Gabna Sameby som nu bryts i och med valet av gruvmetod. Byn kommer att klyvas mitt itu och gruvverksamheten hotar att kollapsa rennäringen helt i området. Faktum är att en ny gruva för att utvinna dessa kritiska mineraler direkt hotar Gabnas Sameby som idag nyttjar marken för renskötsel - en av Sveriges mest långsiktigt hållbara näringar. Flera andra samebyar drabbas indirekt, landskapet kommer förändras permanent av gruvan med stora schakt, avfallshögar och vägar över samernas marker. Det finns redan idag LKAB-gruvor på byarna Gabnas och Laevas marker. Det som utvinns där fraktas både på bilväg och järnväg, i sicksack genom deras marker som påverkas negativt av föroreningar och störningar. Det är inte heller särskilt hållbart, eller grönt, att LKAB vill klyva samebyn Gabna mitt itu och offra renskötseln i området. Det är inte särskilt hållbart att svenska staten är beredda att offra den samiska lokalbefolkningens internationellt erkända rättigheter som urfolk för att få fortsätta med business as usual.

Framställs som ett återvinningsprojekt

LKAB beskriver själva Geijer-fyndigheten som en klimatsatsning. På LKAB:s webbplats går det knappt att uttyda att projektet i själva verket handlar om ytterligare en gruva som förstör både naturen i området och samernas livsmiljöer. Istället framhäver de

utvinningen av dessa "kritiska mineraler" som något slags återvinningsprojekt. Detta blir missvisande när bolaget faktiskt planerar att öppna en ny gruva, och när Sverige - som ägare av LKAB - varje år lägger mer än 6000 gånger så mycket pengar på stöd till att bryta nya gruvmineral som till att återvinna gammal, redan bruten mineral.

Är det LKAB som ska få avgöra hur klimatomställningen ska se ut? Det tycker inte vi. En långsiktigt hållbar klimatomställning kan inte ske på bekostnad av renskötseln i Kirunaområdet, som enligt samiska aktörer som drabbas "står inför en kollaps". Ska den första samebyn få lägga ner sin verksamhet och "EU:s sista urfolk offras", för att den ligger i LKAB:s väg?

Modern kolonialism

LKAB talar om att de enligt lag måste ha en "dialog med samebyarna". Tyvärr visar forskning om den svenska gruvindustrin att dessa dialoger ofta blir ganska meningslösa. Gruvbolaget har kanske några samrådsmöten med berörda samebyar - men kan sedan totalt köra över deras uttryckta vilja. Detta innebär att Sverige sviker samers rättigheter som urfolk i enlighet med folkrätten. För att kunna fortsätta med sådan kolonial exploatering har svenska staten i årtionden vägrat ratificera "The Indigenous and Tribal Peoples Convention" - ILO 169, som garanterar urfolks rätt till sina marker inklusive fritt förhandssamtycke, den så kallade FPIC-principen - Free, Prior and Informed Consent. Att svenska statens eget bolag ägnar sig åt greenwashade övergrepp på urfolks rättigheter är särskilt allvarligt mot bakgrund av Sveriges koloniala historia, där samer tvångsförflyttats, misshandlats och assimilerats. Detta är ett tydligt exempel på greenwashad kolonialism.

Nu ställs kampen om Samebyns framtid på sin spets. LKAB:s gruvplaner är bara ett av många exempel som visar på att även om den tar sig nya former så vägleder ännu den koloniala exploateringslogiken - den svenska staten, under såväl högerautoritära som socialdemokratiska regeringar. Det är inte att leda vägen i den gröna omställningen utan solklar greenwashing i våra ögon!

»greenwashpriset

Vi leder omställningen av vår industri mot en hållbar framtid

Forskare: Sverige har en kolonial relation till Sápmi

SVERIGE

LKAB:s gruvfynd kom som en chock för samebyn

Samebyn om LKAB:s planer: "Vi offras för att lösa EU:s beroende av Kina och Ryssland"

Liberalerna & LRF

Årets två resterande nominerade var, precis som LKAB, greenwashare av rang. Trots att de inte kammade hem priset i år bör deras grönmålande retorik inte a glömmas bort!

Liberalernas partistyrrelse

Den nuvarande regeringen är den sämsta för klimatet i modern historia. Med stöd av SD har de bland annat avvecklat Miljödepartementet, sänkt priset på fossila drivmedel, slopat bonus malus, ökat milersättningen och minskat anslagen till naturvård. Liberalerna bär skuld för samarbetet med organiserade klimatförnekare och skulle när som helst kunna avbryta detta miljövidriga styre. Istället för att ta sitt ansvar väljer partistyrrelsen med miljöminister Pourmokhtari i spetsen att greenwasha regeringens katastrofala politik, som både misslyckas med att nå miljömål och respektera mänskliga rättigheter. Regeringens egna experter i Finanspolitiska rådet, Klimatpolitiska rådet och deras egen klimatutredning har samtliga påpekat att regeringens politik misslyckas med att nå klimatmålen. Trots detta fortsätter regeringen själva påstå att deras klimatpolitik är "effektiv". Mest greenwashing står sannolikt miljöminister Romina Pourmokhtari (L) - tillika ledamot i Liberalernas partistyrrelse - för. Miljöministern har flera gånger fallits av Riksdagens konstitutionsutskott för olika typer av vilselädande påståenden. Det, om något, är ett bevis för allvarlig greenwashing.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) framhåller håller ofta de naturliga förutsättningarna och vikten av betande djur som avgörande för både biologisk mångfald och för att hantera klimatförändringarna. LRF har till exempel riktat hård kritik mot Nordiska ministerrådets, forskningsbaserade, nya näringsrekommendationer som rekommenderar en mer vegetarisk kosthållning. Ett av LRF:s argument är att näringsrekommendationerna inte tar hänsyn till djurhållningens "positiva påverkan och nyttor som biologisk mångfald, jordhälsa, kolinlagring med mera." Samtidigt jobbar LRF just nu hårt för att få bort just de naturligt betande djuren. Sverige är idag det enda landet i världen där det är lag på att kor ska få gå ute och beta under sommarmånaderna. Den lagen propagerar LRF för att riva upp. Vi håller med om att djuren har sin naturliga plats i rika och levande ekosystem - men det verkar inte vara vad LRF verkar prioriterar. Inte heller verkar hälsoaspekter stå i centrum. Istället prioriteras att ta marknadsandelar av producenter i länder utan den djurvälstånd också LRF brukar framhålla med stolthet. Det anser vi är greenwash!

»sommaraktiviteter

SOMMARFORUM & KLIMATFESTIVALEN

Stort tack till alla som gjorde årets sommarforum möjligt!

8-11 augusti ägde Sommarforum/Klimatfestivalen rum på Färnebo folkhögskola i Österfärnebo, med över 40 deltagare i olika åldrar. Evenemanget arrangerades av Färnebo folkhögskola och Jordens vänner. De tre huvudtemana för Sommarforum var *taktik och metoder för klimaträttvisa, hoten mot demokratin och våra svar samt samverkan mellan klimatrörelsen, facket och antirasistiska grupper.*

Deltagarna fick under fyra dagar delta på workshops, föreläsningar och diskussioner. Mobiliserare från Jordens vänner var på plats med ett bokbord. Det blev även en utflykt till det närliggande Gysinge. På lördagens festivalkväll bjöds det på poesi och musik, både interaktivt och till att lyssna. Efteråt var det öppen scen, som flera av deltagarna förberett bidrag till. Det framfördes bl a utdrag ur en gatuteater, sång, egenskrivna texter och improvisation.

En av programpunkterna under dagarna var den kreativa workshopen "Skapa din egen utopi" (en del av Jordens vänner's ambassadörsprojekt, se sid.X). Ett annan punkt var föreläsningen och workshopen om "Klimat, antirasism och solidaritet med Gaza" från Forgasaschildren, som bland annat tog upp situationen i Gaza, svensk medierapportering och drog paralleller till rasism.

Andra utdrag ur programmet var workshopen "Anti-repression i praktiken" från The Movement Hub om att kunna bygga rörelser som står emot det minskade demokratiska utrymmet utan att behöva vara experter, och föreläsningen "Hur kan klimatrörelsen skapa allianser med andra sociala rörelser?" från franska Alternatiba som bland annat har inlett ett samarbete med franska tågackförbund och papperslösa. Det var ett intensivt program, men uppskattat av flera deltagare för variationen av programpunkter och föreläsare/workshop-ledare.

Text: Linn Karpsten Klangevik

Delar av årets deltagare

Öppen scen

Kreativ workshop

MOBILISERARE PÅ TURNÉ

Axel och Walter skriver om sommaren som mobiliserare. De har rest land och rike runt och besökt event, mässor och festivaler för att folkbilda kring klimaträttvisa.

Sommaren som gått har för oss inneburit mer än sola, bada och piña colada. I egenskap av mobiliserare för Jordens Vänner var vårt främsta mål att engagera fler personer i föreningen och folkbilda om klimaträttvisa. Vi, och många andra ungdomar, reste runt från plats till plats, från söder till norr, för att nå människor som vill engagera sig i klimatfrågan. Projektet möjliggjordes genom stöd från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och innebar att unga gavs tillfället att engagera sig själva i miljörörelsen och inspirera andra till att göra detsamma.

Det blev en händelserik sommar. Resorna gick med gnisslande nattåg, alldeles för varma bussar och till fots i regn, blåst och sol. De tog allt från fyrtio minuter till ett halvt dygn. När vi kom fram möttes vi av olika syner varje gång. Nämforsten i sin floddal. Kalmarsund skymning. Åkrar och ett litet samhälles lite slitna stationshus. Vi somnade ihopkurade i sovsäckar mot kylan och vaknade i en bastu. Kravlade oss ut i strålände sol, eller hållregn. Maten kokades på stormkök, ibland vid festivalernas lägereldar och ibland på parkeringsplatsernas asfalt. Måltiderna ackompanjerades allt som oftast av basen från någon spelning i närheten.

Dagarna spenderades vid vårt lilla bord, överbelamrat med broschyrer, gymmapåsar, pins, QR-koder, flaggor och kartor. Det kunde nog se smått kaotiskt ut, men ingen kunde undgå vad vi stod för: "Climate justice now!". Att stå där var inte alltid helt enkelt. Inledningsvis kändes nervositeten i magen. Störde vi festivalfirarna eller var i vägen där vi stod? Hämningarna släppte som tur var efter bara en liten stund. För det mesta var det mycket

folk som flödade förbi oss, men några från flödet stannade ibland till och vi fick delta i engagerande, lärorika eller till och med provocerande samtal. Under vissa tider var det helt folktomt. Då hade vi varandra att snacka och skratta med. Vi avhandlade de flesta ämnen, både smått och stort, vad vi gör till vardags, vilka filurer vi träffat under dagen eller vilket bär som är det absolut bästa. Vi fick möjlighet att prata om vår oro kring klimatkrisen och alla bra lösningar som finns. Flera gånger slirade konversationerna ut i poänglösa, men intensiva debatter.

Mobiliserarlaget besökte allsköns evenemang och festivaler: Pride i storstäderna, Trollhättans Fallens dagar, Urkult i Näsåker och reggaeafestival på Öland. Vi träffade folk med helt olika livsstilar och erfarenheter, allt från hippies som bara ägde vad de hade på kroppen till småbarnsfamiljer med villa, volvo och vovve. En kvinna vi stötte på hade till och med helt lämnat samhället för tjugofem år sedan, för att leva i enlighet med de planetära gränserna. Olika erfarenheter i livet förde också med olika erfarenheter av, och ingångspunkter till, klimatfrågor. Vissa brydde sig inte alls, men det var inte sällsynt att vi träffade andra som var aktiva i någon rörelse eller organisation. Många blev nostalgiska när de såg "Atomkraft? Nej tack"-knappen och förklarade att de hade deltagit i folkkampanjen mot atomkraft under 70- och 80-talet. De var bestörta över regeringens nya atomkraftsvurmande, något de trodde var historia. Vissa hade aldrig hört talas om Jordens Vänner, medan andra redan var medlemmar. Några hade tidigare somrat stått där vi stod och pratat om samma klimatfrågor. I Trollhättans ovanligt brännande sol kom en entusiastisk medlem fram för att dela med sig av

sina erfarenheter som mobiliserare och ge tips om hur man gör sig synlig i folkvimlet.

Vi kommer alla ta med oss olika små minnen från sommaren. Visst, att åka nattåg, att se vårt tält långsamt fyllas med regnvatten och att bada i en kall fors i all ära, men någonting hände när vi träffade andra. Andra som hade mobiliserat för Jordens Vänner. Andra som brydde sig om samma frågor som oss, oavsett om det var skogen, greenwashing eller en efterlängtd systemomställning. Där, i mötet med andra som på sitt håll var aktiva i miljörörelsen, fanns något. Ett samförstånd och gemensamt mål. Efter samtalen sa de "Bra jobbat!" och vi kunde svara "Tack, detsamma", och verkligen mena det. Oavsett om de ville engagera sig i Jordens Vänner, infann sig ett hopp och en tröst i vetskapen att det finns andra, många andra, som också tror på och kämpar för en bättre värld.

Text & Bild:
Axel Bergdahl & Walter Hornfelt

A photograph of a dense tropical forest. In the foreground, a dirt path is visible, surrounded by various green plants and ferns. The background is filled with tall trees, including several palm trees, with sunlight filtering through the canopy. A semi-transparent green rectangular box is overlaid on the middle of the image, containing text in Swedish.

Jordens Vänners verksamhet vilar på idén att lokala problem är symtom på globala strukturer och att dessa strukturer inte kan förändras utan att lyfta erfarenheter och lösningar som kommer ur lokal gräsrotsaktivism. Ett socialt och ekologiskt rättvist samhälle är inte möjligt så länge det finns människor som exkluderas från processen. Utmaningarna som mänskligheten står inför kräver en förändring av sociala, ekonomiska och politiska system. Den förändringen är inte möjlig utan samarbete över gränser. Genom vårt internationella program samarbetar vi på olika sätt med många andra organisationer.

”Vi ger inte upp, men vi kommer behöva jobba annorlunda” - Vad händer med det internationella samarbetet när biståndet rivs upp?

I februari kom beskedet att regeringen river upp alla SIDA-avtal med civilsamhället. Sedan dess har det gång på gång kommit nya, motstridiga beslut om vad som egentligen ska ske med Sveriges bistånd. Klart är att en ny era för både civilsamhället och det svenska biståndet har inletts. Vi tog en pratstund med Jorunn och Flávia på Jordens Vänners kansli för att förstå hur det påverkar Jordens Vänners internationella samarbeten.

Jordens Vänner är ingen klassisk biståndsorganisation, och bedriver inte någon egen verksamhet i andra länder. Det är Jorunn och Flávia, programhandläggare för Jordens Vänners internationella program, tydliga med. Däremot har föreningen i flera decennier samlat in pengar för att stötta partnerorganisationer, framför allt i Latinamerika, som kämpar för samma frågor, men med helt andra förutsättningar.

- Genom nära samarbeten med partnerorganisationer i Brasilien, Colombia, Ecuador, Guatemala och Mocambique stöttar vi miljökamp i andra länder och bidrar bland annat till kampen för att bevara regnskog, skydd av urfolks rättigheter och juridiskt stöd till aktivister som verkar under hög repression. Programmet baseras på premissen att vi och våra partners för en gemensam kamp med olika förutsättningar, förklarar Flávia

Jorunn fyller i:

- Från vår privilegierade position ser vi det som en skyldighet att lyfta deras röster och bidra ekonomiskt, men det är våra partners som bäst avgör hur medlen ska användas och projekten genomföras. Samtidigt driver vi ofta samma frågor - men med olika infallsvinklar och perspektiv. Med flera partners finns en lång historia av att också driva stabila gemensamma projekt.

Gemensam kamp med olika förutsättningar

Ett exempel på samarbete är den internationella kampanjen UN Binding Treaty. Kortfattat handlar kampanjen om att få till ett bindande FN-fördrag som skulle göra det möjligt att ställa företag till svars juridiskt när de kränker mänskliga rättigheter - ofta i samband med miljöförstöring. Inte minst UDAPT, Jordens Vänners partner i Ecuador, har jobbat mycket med detta. Medlemmar ur UDAPT var på besök i Sverige förra hösten och träffade både representanter från Utrikesdepartementet, politiker och miljö- och solidaritetsorganisationer i Sverige. Jordens Vänner ordnade då bland annat ett givande samtal med Aurora, som liksom UDAPT jobbar med just juridiska processer. Med ekonomiskt stöd från Jordens Vänner kunde representanter från UDAPT även vara på plats vid FN-förhandlingarna i Gévene och dela sina erfarenheter av företags övergrepp. Även Flávia var på plats i Geneve.

En annan viktig del av programmet har handlat om att erbjuda juridiskt stöd till aktivister som verkar under hög repression. Exempelvis kunde 4 miljöaktivister, som åtalades i samband med protester mot att storföretag bestulit lokalsamhällen i Guatemala på deras tillgång till rent vatten, frias tack vare finansiering från Jordens Vänner till vår partner CEIBA.

Förhandlingar i Geneve om FN-fördraget Binding Treaty. Med hjälp av Jordens Vänners insamlade medel kunde våra partners från Ecuador - som direkt drabbas av företags övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter - vara på plats och dela sina berättelser.

Den allra största delen av både Jordens Vänners egen insamling och biståndet via SIDA har gått till föreningens partner i Brasilien, Kanindé. Kanindé jobbar med 21 olika urfolksgrupper i de fem delstaterna Rondônia, Mato Grosso, Amazonas, Pará och Roraima för att skydda regnskog som hotas av illegal skövling. Att urfolksaktivister patrullerat skogarna är vad som gör att den idag står kvar. Många av de aktivister som patrullerar skogarna lever under hot på grund av sitt engagemang.

- Vi vet att många av Jordens Vänners medlemmar brinner extra mycket för just regnskogen. Det har varit fantastiskt att se vilket gensvar vi har fått när vi till exempel bett om stöd i samband med bränder i Amazonas, säger Flávia.

Genom SIDA har varje gåva 20-dubblats

De senaste åren har de pengar som samlats in i första hand gått till egeninsatsen till SIDA. I praktiken har SIDA-stödet inneburit att varje enskild gåva till Jordens Vänners internationella program har 20-dubblats. När det stödet nu hotas, hotas också stora delar av partnerorganisationernas verksamheter. Jorunn och Flávia förklarar att Jordens Vänner ofta finansierar saker som är otroligt viktiga, men svåra att få bidrag för.

- Det handlar om sådant som är nödvändigt för att organisationerna ska kunna bedriva sin verksamhet, men inte alltid så flashiga. Till exempel går pengar till transporter, administration och löner till anställda. Jordens Vänner har även finansierat påverkansarbetet organisationerna bedriver i sina länder, något som ofta är svårt att få finansiering till. Möjligheten för våra partnerorganisationer att bedriva påverkansarbete försvåras eller försvinner helt när anställda behöver sägas upp, säger Flávia.

Redan nu har till exempel Kanindé behövt säga upp 20 anställda på grund av de förändrade förutsättningarna. Men trots att de hastiga förändringarna riskerar att få enorma konsekvenser för partnersorganisationerna är relationen till Jordens Vänner inte skadad, utan nära och stöttande.

- Det har varit viktigt att hålla dialogen om de ekonomiska nedskärningarna öppen och transparent. Våra partners har bemött nyheterna med solidaritet, de har stöttat och ställt frågan "vad kan vi göra för er?", säger Jorunn.

Vad händer nu?

För tillfället har Jordens Vänner 7 partners, men till följd av det förändrade biståndet och de personaledskärningar det inneburit på kansliet, kommer det hädanefter bara vara en person som jobbar med internationellt samarbete. Programmet kommer därför inte kunna vara lika stort framöver.

- Vad det internationella programmet just nu skulle behöva är en biståndspolitik som verkligen ser vikten av såväl små som stora organisationer. En politik som möjliggör för en mångfald av organisationer, både i Sverige och i civilsamhället internationellt. Det behövs också en förståelse för hur viktigt det är med klimat- och miljöfrågor, och deras koppling till mänskliga rättigheter. Den nya strategin gör inte en tillräcklig koppling mellan klimat- och miljöfrågor, mänskliga rättigheter och civilsamhället, säger Flávia

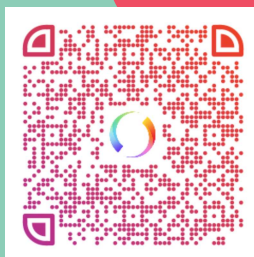
- Samtidigt som det vore bra att få in mer pengar för att få det internationella programmet att överleva, är vi i grunden inte en insamlingsorganisation - vi är en aktivistorganisation, säger Jorunn.

Just nu handlar alltså arbetet både om att samla in pengar för att fortsätta stötta partnersorganisationerna, och om att lyfta problematiken med Sveriges nya biståndspolitik. I grunden handlar det om solidaritet, och en förståelse för att frågor om klimat, miljö och rättvisa måste bedrivas tillsammans.

- Vi har haft inställningen att vi inte ger upp, men vi måste jobba annorlunda. Relationerna finns kvar. Vi får hitta nya vägar utifrån det landskap som finns. Vi kommer inte sluta, avslutar Jorunn.

Text: Matilda Näsval

Vill du stötta Jordens Vänners partners? Nu mer än någonsin är vi i behov av enskilda gåvor. Scanna QR-koden för att swisha din gåva eller swisha direkt till 900-47 48.

Gemensam demonstration i Genève med organisationer från hela världen som driver kampanjen för Binding Treaty. Bland annat deltog våra partners från Ecuador, och Friends of the Earth International-organisationer från Brasilien, Tyskland, Mocambique och Palestina.

Nya perspektiv
Cornelia Jensen Sten

”Fantastiskt att få jobba med alla kreativa ungdomar” - Sebastian om ungdomsprojektet för klimaträttvisa

– Ungas röster ska höras. De behöver verktyg för att själva få utveckla sin röst och sina åsikter. Unga som håller på med populärkultur har ett format som kan nå många människor, menar Sebastian Mellgren som har jobbat för Jordens Vänner med det MUCF-finansierade ungdomsprojektet som i sin senaste tapping går under namnet ”Alla vinner på klimaträttvisa”.

Demokratifrämjande, empowering, ett organiseringsverktyg för unga där de använder kultur för att verka för klimaträttvisa. Så beskriver Sebastian Mellgren det MUCF-finansierade projektet riktat till ungdomar mellan 13 och 25 år som han jobbat med under flera år.

– Jag kom in när projektet redan fanns men utvecklade det. Det har varit jättekul att få jobba med det. Att få se grupperna växa fram, att få se deltagarna växa och hitta sitt eget uttryckssätt. Det är det som verkligen gett mig mest, säger han.

Ungdomarna har åkt runt på olika evenemang och festivaler, skrivit låtar, musik och tecknat för att bara ge några exempel.

– Vi har påverkat många, samtalat med många, flera tusen samtal per sommar. Vi har gjort workshops och haft bokbord och man når ändå fram till en del. Det har varit en jätteviktig informations-satsning för att popularisera idén om klimaträttvisa, säger Sebastian.

Projektet har stått på två ben: Jordens Vänner ambassadörerna och mobiliseringsgrupperna. Ambassadörerna är ungdomar som har arbetat med egna kulturprojekt.

– Mobiliseringsgrupperna var ursprunget till projektet och sedan utvecklade vi ambassadörsrollen på det. Vi ville utöka det kreativa.

Första året med ambassadörssatsningen, 2021, utlystes en tävling där de fyra ungdomar som med hjälp av konst kunde skapa mest engagemang på sociala medier fick delta i en workshop med den svensk-samiska artisten och aktivisten Maxida Märak.

– Maxida var den första ambassadören och visade hur man använder konst för politisk påverkan. Det blev inspirationen för ungdomar som sedan själva blev ambassadörer. Det handlar mycket om att arbeta med populärkultur. Kan man skriva låtar, texter eller teckna kan man nå människor. Det är en av två vägar att engagera sig i projektet.

Genom åren har ungdomsprojektet fungerat som en viktig inslussningsport för nya aktivister och engagerade i Jordens Vänner.

– Det finns en hel generation med nya unga som kommit in genom mobiliseringsgruppen. Det finns jättemycket exempel. Min vision har varit att folk ska hitta varandra. Att personer som är intresserade av samma saker hittar

varandra, den som gör musik hittar musikintresserade, den som skriver text hittar textintresserade, säger Sebastian.

Jordens Vänner har fått stöd av MUCF för att bedriva ungdomsprojektet i flera år. Från och med nästa år finns inte längre någon finansiering.

När regeringen gör stora nedskärningar i civilsamhället blir det allt svårare att få projektbidrag, därför ligger fokus nu på att hitta andra vägar framåt för att ändå kunna hålla igång ungdomsengagemanget.

– Det känns jättetråkigt, jag hoppas att det ändå ska komma tillbaka i ett nytt format. Men väldigt mycket tror jag kommer leva vidare. Jag tror det som vi skapat kommer finnas kvar i Jordens Vänner och vara en viktig del. I det stora samhället har klimaträttvisa inte varit stort men resultaten lever kvar för det är en diskurs som omfamnat av klimatrörelsen. De flesta talar om klimaträttvisa idag, avslutar Sebastian hoppfullt.

Text: Jonathan Jansson Åkerberg

INTERVJU

På kommande tre sidor kan du läsa mer om årets kreativa ambassadörer. Bilden till vänster, Cornelia Jensen Stens 'Nya perspektiv' ingår i projektet 'I min utopi' som du kan läsa mer om på s. 18!

Serie: Linn Karpsten Klangevik

Serieskapande

Tjenare! Jag heter Alva och har under våren lett gruppen för serieskapande!

Projektet har gått ut på att teckna serier som förmedlar budskap om klimaträttvisa. Serier har för oss varit ett sätt att uttrycka våra åsikter med annat än bara ord, sprida information inlindad i lite humor och kommentera vår samtid med en smula sarkasm. Min roll i projektet har varit att först och främst komma med en idé om vilket kreativt uttryckssätt vi skulle arbeta med, och hur vi med hjälp av det skulle kunna sprida engagemanget för klimaträttvisa. Sedan fick jag leta runt efter personer som var intresserade av att delta och presentera idén för dem. Efter det har vi tillsammans arbetat för att föra projektet framåt och mitt uppdrag har varit att samordna, till exempel att förbereda träffar och samla material.

Resultatet blev ett gäng smarta, roliga och uttrycksfulla serier som i skrivande stund väntar på att nå ut till er, och i läsande stund går att finna bland annat i denna tidning. När de färdiga serierna började rulla in blev jag så imponerad av gänget! Linn, Mira och Molly ni är grymma och era serier är BANGER. Jag vill också tacka Ludwig Pedersen och Anne

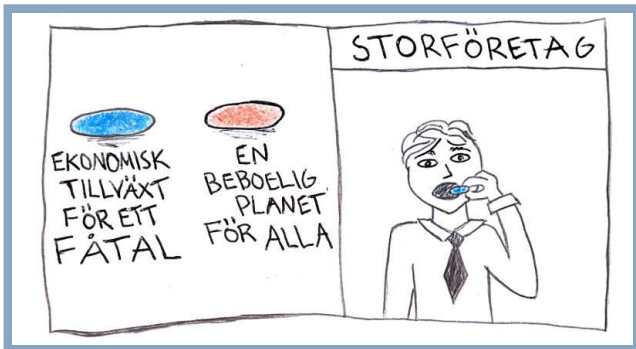
Linn Christiansen som delade med sig av sin kunskap och hjälpte oss på traven!

Det finns mycket som jag tar med mig av projektet men det främsta är väl att serier är ett toppenbra sätt att få sagt det man vill, och dessutom är det kul.

Serieskapandet har fått mig att inse vilken stor betydelse som kreativitet faktiskt har. Jag tror att kreativitet har olika mening för olika personer men som jag ser det är det kreativitet som tillåter oss att ta nya riktningar, och det är viktigt för att kunna komma bort från det som inte är bra idag. Att vara kreativ kan ibland göra mig mer passionerad över det jag tycker är viktigt och ge mig hopp.

»alla vinner på klimaträttvisa

Låtar för klimaträttvisa

Hej!

Jag heter Vivve och har lett ett projekt som gått ut på att få fler att börja skriva musik på klimaträttvise-temat och närliggande. I stora drag har det inneburit att jag har försökt lära ut knep för att komma igång och skriva låtar till en liten grupp unga skribenter. Resultatet har blivit 6 grymma låtar där vi kommer visa upp de flesta på Kulturnatta i Göteborg och kanske som färdiga låtproduktioner.

Jag tycker det är viktigt med radikal konst eftersom samhällsförändring delvis handlar om djupa processer i oss människor, individuellt och på gruppnivå. Låtar kan lotsa oss igenom omvälvningar och lämnar spår.

I MIN UTOPI

Hej! Jag heter Hanna! Som ambassadör för Jordens Vänner har jag 2024 haft i uppdrag att genom kultur engagera ungdomar i frågor om klimaträttvisa. Jag ville utforska hur man kan använda skapande för att närma sig hopp i en värld som ofta känns hopplös, och gjorde det genom projektet I MIN UTOPI.

Jag har under året lett workshops om hur kulturella skildringar av framtiden påverkar hur vi tar oss an sociala och politiska utmaningar. Med denna frågeställning som utgångspunkt har jag uppmuntrat deltagare att skapa visuella verk som gestaltar alternativa visioner av vår värld, först i form av collage under träffarna och sedan fritt på egen hand. Verken kommer att sammanställas i en publikation som trycks i slutet av oktober.

Omslaget till detta nummer, Mira Hernqvists 'Handlingskraft och gemenskap' är ett collage skapat under en av Hannas workshops. Mira säger att "Tanken bakom bilden var en vision om att tillsammans sträva genom svårigheter. Det finns något bättre att ta sig mot, en ljuspunkt att ta sikte på. Världen i ljuspunkten är inte perfekt, men det är en bättre plats där människor arbetar och kämpar tillsammans"

Samtliga kreativa ambassadörs-projekt, inklusive detta nummer av Miljötidningen, har genomförts med stöd av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

UTOPI

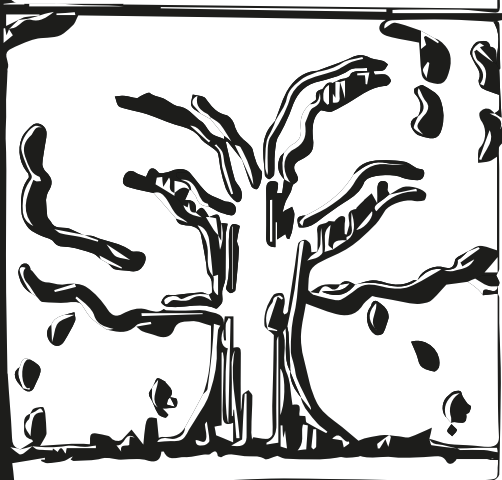
► En värld som endast kan finnas i fantasin.

Vad finns det att hitta i en värld som inte existerar? Blir utopin endast en undanflykt från verkligheten? Eller behöver vi röra oss igenom fantasin för att kunna möta världen som den är?

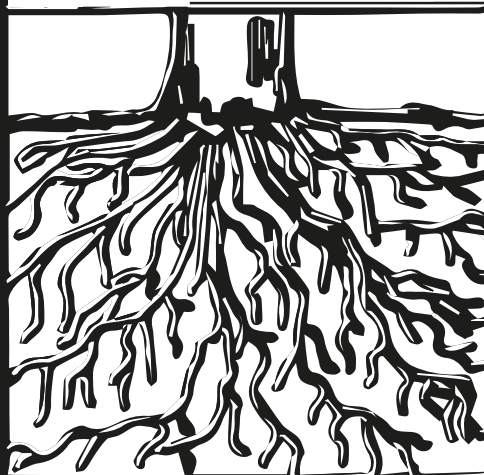
Utmaningarna vårt samhälle står inför får lätt framtiden att kännas överväldigande. Porträtteringar av en närliggande undergång är dessutom så vanliga att den känns både vardaglig och oundviklig. Kanske är den det. Kanske inte. Men är kollaps den enda bilden vi har av framtiden är det svårt att föreställa sig, och än mindre arbeta för något annat.

Projektet I MIN UTOPI vill ge plats åt alternativ. Kan imaginära världar öppna upp för förändring i den verkliga? Kanske är tid i fantasin just det som krävs för att orka göra något reellt. Ska vi ta oss någonstans måste vi tillåta tanken på vart vi vill och inte bara vad vi vill ifrån.

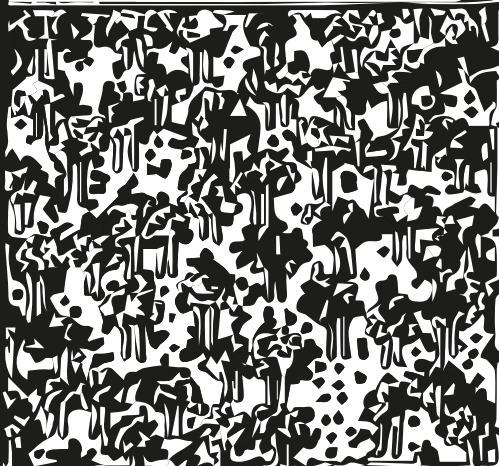
Hör hur sorgen ljuder när mina
löv faller i förtid

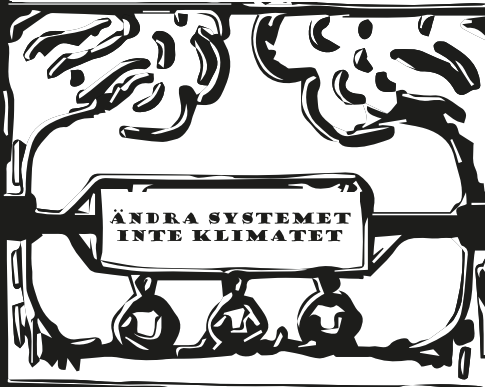
Skogarna brinner och i München
ruttnar mina släktingars rötter

Så länge har vi stått men bara
så mycket kan vi utstå

Era barn kämpar och jag med dem,
men jag orkar bara så länge...

min kamp är din.

PAPPERSMUGGARNAS SAMHÄLLSBÄRADE ROLL

en lunchföreläsning i avverkningens tecken

KRÖNIKA

Vi samlas i en solig sal på Sprängkullsgatan 19, Göteborgs universitet. Det får plats en hel del folk men det är kanske ett tiotal personer närvarande. Det står fika på ett bord, kaka, te och kaffe och en hög bruna pappersmuggar. Enligt evenemangsbeskrivningen på instagram ska det hållas en “enlightening lecture” där studenterna erbjuds “discover the multifaceted world of forests beyond mere trees. From Sweden’s leading forestry industry to EU’s complex forest related policies, delve into topics covering economic significance to climate solutions”. Vi kommer precis i tid, hinner hålla upp lite kaffe i varsin pappersmugg och sätta oss innan föreläsningen drar igång. Vi vet inte riktigt vad vi väntar oss, men ...

Med jämförelser till fotbollsplaner och siffror i kubikmeter inleds föreläsningen med fastställandet att Sverige är ett världsledande skogsbruksland. Vidare får vi veta att skogsbruk inte bara är en svensk grej, utan faktiskt en europeisk grej! Att läget för Europas skogar är alarmerande kritiskt nämns inte. Att kalhyggena i de svenska skogarna slår sönder ekosystem och släpper ut enorma mängder växthusgaser nämns inte heller, för att inte tala om konsekvenserna för rennäringen eller larmen om hur skyddet nyckelbiotoper undermineras

Climate is about the fossils, stupid. Så inleds det klimatfokuserade segmentet av föreläsningen. Vissa säger att klimatfrågan handlar om ekonomi men den handlar, enligt föreläsaren, om det fossila. Som given ersättare av fossila produkter utgör trä från svenska skogar en hållbar resurs och skogsindustrin är därför en självklar lösning på klimatfrågan. Powerpointen visar hur den svenska skogen blir virke, hus, möbler, papper, förpackningar, engångsartiklar och bioenergi. Skogen är nyckeln, plastmuggarna kan bli till pappersmuggar.

Att det är just pappersmuggar, eller andra en-

gångsprodukter av pappersmassa eller bioenergi som majoriteten av den avverkade skogen blir problematiseras inte. På borden står pappersmuggarna med sina korta livslängder spår på känslan att det hela är en fälla.

Den del av forskarvärlden som förespråkar den typ av skogsbruk som under föreläsningen hävdas är hållbart är tätt ihopkopplad med såväl näringslivet och industrin som politiken och myndigheter. Professorer och forskare är själva skogsägare, sitter i styrelser för skogsbolag och har stora ekonomiska intressen i industrin. Andra studier och forskare ger en väldigt annorlunda bild av skogsbrukets hållbarhet. De pekar bland annat på de stora mängder växthusgaser som släpps ut vid stora avverkningar. Att äldre skogar, utöver att lagra kol, också är mer motståndskraftiga. Äldre skogar med fungerande ekosystem är mindre känsliga för bränder och insektsangrepp.

Under föredraget får vi höra motsatsen, att när skogarna blir äldre blir de mer känsliga, och måste därför “skötas”. Jag hinner inte ställa frågan om varför det inte tydliggörs att det är plantager som måste “skötas”, och vad innebär egentligen sköta? Kalavverka? Det är inte för att skogen är gammal, utan för att plantagernas ekosystem är sönderslaget, som det blir sårbart.

På power pointen är nästa tema EU & klimatmål. Det pratas om det långa och det korta perspektivet för att nå klimatmålen. Att nå de miljömål som satts upp av EU skulle kräva en drastisk minskning av avverkningen, träden skulle behöva få stå kvar. Men problemet är att vi då inte får alla de produkter samhället behöver. Föreläsaren håller illustrativt upp en brun pappersmugg.

Under föreläsningen ifrågasätts sedan skogsinventering, att privatpersoner går ut i skogen och hittar fridlysta arter, för att hindra att skogen huggs. Det kallas “en systematisk inventering för

att stoppa avverkning”, och skogsägarna utmålas som måltavla och offer för detta. I mitt ganska upprörda sinne frågar jag mig själv om det inte är så att skogsinventeringen är en reaktion på skogsindustrin som gång på gång visat sig kränka lagar om artskydd. Att inventeringen är ett försök att skydda den skog som enligt lag ska skyddas, när de myndigheter, institutioner och företag som egentligen är skyldiga att göra detta misslyckas/ undivker/underminerar/aktivt ser bort, är inte ett perspektiv som lyfts.

Artskyddsförordningen, det vill säga det regelverk som ska säkra fridlysta arters överlevnad, ställs under föredraget mot frågor om huruvida det är “rimligt” eller “effektivt”. Att argumentera emot, med en smärtsam medvetenhet om hur ödesdigra de ekologiska kriserna är, känns hopplöst. Lika smärtsam som medvetenheten om de ekologiska kriserna, är förståelsen för skogsindustrins totala ovilja att släppa taget om ett system som inte fungerar.

I slutet av föreläsningen öppnas det upp för frågor. Jag frågar: ur perspektivet som student som behöver veta att den information jag baserar mina uppsatser på är opartisk, hur ska jag kunna lita på forskning som har så nära kopplingar till näringslivet och ekonomiska intressen i industrin? Jag får svaret att det väl är bra att olika forskare säger olika saker, och känner mig dumförklarad.

Den sista frågan är både välställd och välvald. En i publiken frågar rakt på sak om det för klimatets skull hade varit bäst att stoppa avverkningen? Svaret blir att det inte går att se till bara klimatet, vi måste ta hänsyn till industrin. Sen är tiden för föreläsningen slut. Det är glasklart vad konflikten egentligen gäller. Precis som mycket annat är det en konflikt mellan ekonomiska intressen och verklig hållbarhet.

Trots föreläsningens stora poäng: att klimatet handlar om det fossila, känns det efteråt uppenbart att det återigen handlar om pengar och om ekonomisk tillväxt. Studenterna börjar packa ihop,

gruppen som anordnade seminariet tar några bilder och någon försöker ge bort den överblivna fik. Vid mitt bord sitter vi tungt kvar. Ingen av oss sitter på en magisk lösning på vår tids stora frågor. Föreläsningen har mest känts som ytterligare ett envist och ensidigt försvarande av en industri som för oss allt djupare in i kris. Så länge ekonomiska intressen får härja fritt och oemotsagt kommer vi aldrig kunna släppa taget om pappersmuggen och ärligt diskutera de konsekvenser skogsindustrin har på miljön, klimatet, den biologiska mångfalden och allas vår framtid.

Text: Signe Brümmer

Nytt fokus på skogen

De boreala skogarna är hotade. Både klimatförändringar och en hänsynslös skogsindustri slår hårt mot taigans känsliga ekosystem. Många förfäras över skövlingen i Amazonas, men det är inte bättre här, i Sverige. Styrelsen i Jordens Vänner har en längre tid pratat om att skogsfrågan behöver ett större fokus – också den svenska.

Skogen har länge varit en av Jordens Vänners hjärtefrågor, och har då ingått i Bonde- och urfolksutskottets bevakningsområde. Men under våren kom styrelsen överens om att bilda ett nytt utskott, då både skogen, jordbruket och urfolksfrågorna hamnat i alltför kritiska lägen för att samsas i ett och samma utskott. Idén stämde av med Bonde- och urfolksutskottet, som inte hade något emot en fördelning av de ideella krafterna.

Under sommaren bildades så formellt det nya Skogsutskottet i Jordens

Vänner. Redan efter en månad har utskottet flera aktiviteter på gång samt representanter från ett par olika skogsgrupper, skogsinventerare, forskare och en miljöjurist. Från styrelsen representerar både Björn Forsberg och Gabriella Westberg. Utskottets arbete har dragit igång med väldig fart, vilket visar på att det finns ett stort engagemang för att rädda våra skogar i Jordens Vänner.

En tanke med det nya Skogsutskottet är att fungera som en slags sambandscentral för ett växande nätverk

av skogsgrupper och enskilda inventerare inom Jordens Vänner, som med ganska snabba puckar ska kunna stötta vid överklaganden och även driva processer när skogsbolag bryter mot miljöbalken. Ett annat syfte är att erbjuda ett sammanhang för kunskapsutbyte genom att arrangera föreläsningar, skriva debattartiklar och opinionsbilda, precis som Jordens Vänners övriga utskott.

Text: Gabriella Westberg

FAKTA: UTSKOTTEN OCH SKOGSUTSKOTTET

- Utskotten i Jordens Vänner är inom vissa ämnesområden en förlängning av styrelsen. Utskotten arbetar bland annat med att ta fram faktamaterial, hålla seminarier och studiecirklar, ordna möten med beslutsfattare och arrangera aktioner och demonstrationer.
- Det nybildade Skogsutskottet avser att arbeta för att snabbt utveckla ett nätverk av skogsgrupper och enskilda inventerare som skulle ha stor nytta av att värna om skogar genom Jordens Vänners organisation. Utskottet kommer också upparbeta rutiner för att kunna agera fort, då det ofta brådskar med överklaganden. Därutöver kommer skogsutskottet även att bidra till att opinionsbilda och höja våra och medlemmarnas kunskaper om bland annat skogsjuridik och artkunskap.
- Vill du komma i kontakt med Skogsutskottet?
Maila skogsutskottet@jordensvanner.se

Illustration: Isabelle Åström

MILJÖTIDNINGEN

“Skogen är värd att kämpa för, tillsammans kan vi göra skillnad!”

Miljötidningen fick höra talas om ett nytt samarbete mellan Jordens Vänner och en förening som arbetar med att bevara skogen kring Ale kommun. Vi pratade därför med Ingela Eriksson, ordförande på Skogsföreningen i Ale.

Allt började med Stoppa kalhygge i Risveden. Det var namnet på den facebookgrupp som Ingela Eriksson skapade för att stoppa en planerad avverkning av en skog nära hennes hem.

- I samband med detta märkte jag att det fanns många fler skogar som var avverkningshotade, berättar Ingela.

Det ledde till bildandet av Skogsföreningen i Ale, en förening med syfte att inventera skogar som är avverkningshotade, för att i sin tur kunna överklaga avverkningsanmälningar för de skogar som har höga naturvärden.

- Vi har nu funnits i ett år och brukar ha möten varje vecka där vi planerar föreningsarbetet och arbetar med våra olika ärenden. Vi åker regelbundet ut och tittar på skogar tillsammans och ibland ordnar vi inventeringskurser med en kunnig guide. Vi har också ordnat föreläsningar och bjudit in allmänheten, säger Ingela.

Föreningen följer de avverkningsanmälningar som kommer in till Skogsstyrelsen och begär även ut handlingar för att bli varse om skog som planeras att avverkas i främst Ale kommun, men även andra kommuner. Föreningen åker också ut och besöker skogarna.

- Om det är en skog som verkar ha höga värden, inventerar vi så mycket vi kan och skickar sedan in en tillsynsbegäran eller överklagan till Skogsstyrelsen eller Mark- och Miljöödomstolen.

Men föreningens verksamhet stötte på ett problem. En förening har bara rätt till talan vid överklagan till mark- och miljödomstolen om föreningen funnits i mer än tre år. Det är här Jordens Vänner kommer in i bilden. Genom att bli medlem i Jordens Vänner kan skogsföreningen höras i juridiska processer. Skogsföreningen i Ale kontaktade Jordens Vänner och föreslog ett samarbete.

INTERVJU

Skogsföreningen i Ale

-Tack och lov togs vi emot med öppna armar! säger Ingela.

Skogsföreningen i Ale samarbetar även med andra föreningar som Birdlife, Naturskyddsföreningen i Ale och Skydda skogen.

Vill du engagera dig för att bevara skogen i Ale kommun med omnejd? Engagera dig då i Skogsföreningen i Ale och följ med på inventeringar, möten och kurser.

- Alla som vill skydda skog är välkomna! säger Ingela Eriksson och påpekar även att föreningens mål är att kunna vara verksamma på fler platser i landet.

- Skogen är värd att kämpa för, tillsammans kan vi göra skillnad! säger Ingela Eriksson

Text: Julia Andersson

FAKTA: LOKALFÖRENINGAR

► Jordens Vänner har lokalgrupper på ett flertal orter runt om i landet. Genom lokalgruppen kan du tillsammans med andra där du bor engagera dig i lokala miljöfrågor, anordna lokala aktiviteter och arbeta med nationella kampanjer på lokal nivå. Framför allt är lokalgruppena en möjlighet till gemenskap där du bor.

► För att bli en lokalgrupp behöver ni vara minst fem personer och utgå från en kommun. Nya lokalgrupper väljs in på årsmötet. Ni är egna föreningar, men får en större, äldre organisation i ryggen och med det ökade möjligheter att driva juridiska frågor, samverka och nätverka inom föreningen och synas i våra olika kanaler.

► Vill du dra igång en egen lokalgrupp?
Hör av dig till info@jordensvanner.se så hjälper någon från kansliet från dig

RECENSION: It's Not That Radical

Mikaela Loach bok 'It's Not That Radical - Climate Action to Transform Our World' är en tröstande hand som får en att känna sig mindre ensam i dagens dystra tillvaro, men framförallt en knytväve som visar att tillsammans är vi starka. Hon skriver "heroes won't save us, but community will" (s.163), som också är namnet på ett av bokens kapitel.

Precis som detta detta tidningsnummer kan hon inte nog understryka och lyfta vikten av samarbete och värdet av kollektivism. Det må vara givet att du som läser denna tidning redan förstått detta, men hon bidrar även med kritik och tankar mot de tendenser hon ser bland dagens aktiva rörelser. Hon diskuterar hur samhället genomsyras av ett starkt "good or bad" narrativ som gör att vi tenderar att se ner på folk som inte är på samma plats som oss själva. Loach menar att det ofta är en rädsla för att bli stämplad som otillräcklig som hindrar människor att ingå eller utveckla sin resa inom rörelser.

"Space needs to be made for transformation. That will take us a lot further." (s.131)

Ett av bokens stora syften är att göra de idéer hon kämpar för tillgängliga. Detta lyckas hon med genom att hålla språket enkelt men utan att tona ner det som verkligen behöver sägas. Hon förklarar tydligt hur klimatkrisen och kampen för klimaträttvisa, som är ett av bokens stora teman, är oskiljaktiga från rasism, kapitalism, exploatering och kolonialism. Hon vill att alla ska veta att klimatkrisen kom från samma system av förtryck som orsakar människor skada idag. Det går inte att arbeta mot klimatförändringarna utan att också bekämpa dessa destruktiva system, befrielsen är ingen handelsvara, skriver Loach. Vi måste hantera systemet, inte bara dess symptom.

"The master's tools will never dismantle the master's house." (s.121)

Loach berättar om orättvisor och problem som kanske är bekanta för en redan organiserad. Det går därför att argumentera för att boken är riktad till människor som kanske ännu inte påbörjat sin radikala resa. Med det sagt vill jag understryka bokens andra värden och slå ett slag för att den kan vara relevant för en redan

aktiv, och att det finns ett brett urval av kloka tankar att hämta. Hon skriver om hur det är att vara ung och radikal, men också svart, i dagens samhälle.

Loach har förstått att det inte längre är hopplösa alarmerande siffror vi behöver, det finns inte någon motivation att hämta i det lamslående skuldspel som nästan får oss att skämmas över att vara vid liv. Skam och skuld bygger inga broar vårt alienerade samhälle. Detta fokus distraherar oss från verkligheten: att kollektiv driver den största förändringen. För det är inte så radikalt att vara radikal.

Text: Johanna Wennerholm

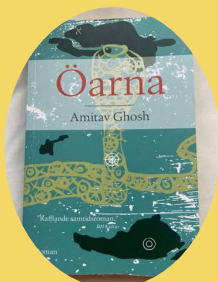
MIKAELA LOACH

► Lärarstudent och klimataktivist aktiv i Storbritannien. Hon förespråkar klimaträttvisa och antirasism. Hon strävar också efter en mer inkluderande klimatrörelse och främjar, vad hon kallar, aktivt hopp och kollektiva åtgärder. År 2023 publicerade hon sin första bok "It's Not That Radical".

BOKTIPS

Jag vill tipsa om 'Öarna' av Amitav Ghosh som berättar hur det är att leva sida vid sida med klimatkatastrofen och minskad solidaritet. Samtidigt visar romanen att livet fortsätter och att det är fyllt med fina grejer mitt i allt som är fult.

-Walter, Mobiliserare

Mitt tips är Skogslandet av Lisa Röstlund. Den var verkligen en ögonöppnare för mig om hur ohållbart det industriella svenska skogsbruket är och hur det finns mycket tveksamma relationer mellan myndigheter, viss forskning och näringslivet. Det borde pratas betydligt mer om denna bok! Tipsa dina kollegor, tipsa din familj, tipsa dina grannar!

- Julia, Redaktionen

'Det här förändrar allt - kapitalismen kontra klimatet' Den kanadensiska författaren Naomi Kleins välkända och tjocka miljöbok blev en trogen följeslagare när jag under sommaren reste runt landet för att prata om klimaträttvisa. Trots att den nu har ett årtionde på nacken är det en fängslande läsning som ännu håller måttet. Genom en rik flora av historiska exempel förklarar Klein på ett tillgängligt och engagerande vis hur den nyliberala marknadsordningen är oförenlig med en hållbar och rättvis värld. Men trots de dystra utsikterna erbjuder hon också hopp. I klimatkrisen och miljörörelsen ser Klein en unik möjlighet till att omforma samhället och bana vägen för ett bättre samhälle.

- Axel, Mobiliserare

»röster från rörelsen

Andra steget var ännu svårare

Att vara ny i en rörelse är inte lätt, samtidigt behöver miljö-rörelsen fler engagerade och mer engagemang. Hur ska en navigera detta som ny, och vad kan redan engagerade göra för att underlätta och inkludera?

Jag tycker det är svårt att börja engagera mig. Jag är ny och oerfaren, vet inte riktigt vad jag vill eller vad jag kan bidra med. Men jag vill vara engagerad. Jag har förstått att vi befinner oss i en kris och kan inte acceptera att livet fortsätter som vanligt. Jag vill lägga ner tid och energi, jag vill lära mig och jag vill hjälpa till. Hur gör jag?

För mig var det svårt att ta första steget, att kolla upp vad som fanns i mitt område och ta kontakt. Jag gick på en träff - andra kanske skriver ett meddelande, skickar ett mail, går förbi en samlingsplats eller försöker på andra sätt lära sig mer. Första steget var svårt men det var ännu svårare att ta andra steget, att komma tillbaka.

Jag blev inte förvånad av att se hur nära alla redan var när jag kom dit första gången. Klart att det skapats tigha vänskapskretsar i grupperna, mellan medlemmar som varit med sedan länge. Det är superlogiskt, väldigt fint och även nödvändigt när en kämpar för något som så många runt omkring inte begriper.

Dock sägs det att det behövs fler inom rörelserna, att det bästa och mest effektiva en kan göra är att engagera sig och engagera andra. Så varför är det då så svårt att komma tillbaka efter att en tagit första steget till att försöka göra just det?

Som ny är det lätt att vara osäker. Det är inte så att någon är otrevlig eller elak. Känslan är dock att de är nöjda med gruppen och inte behöver eller kanske vill ha med fler. Kanske kan det därför vara möjligt för de som redan är engagerade att tänka på att vara extra inbjudande just i början? Att bjuda med i gruppchatter, konversationer och förklara en och annan intern sak som kommer upp. Möjligen göra det tydligt om nys närvaro egentligen ses som något positivt, för det kan jag tänka mig att det gör.

Jag tror att alla jag har träffat menar väl. Däremot tror jag inte att jag är ensam om att uppleva att jag inkräktar. Hur kan de som redan är medlemmar agera för att inkludera fler? Går det att vara lite extra välkomnande? Kanske visa om ni är glada när någon kommer tillbaka. Eventuellt skapa något faddersystem eller kompisgrupper, eller om någon eller några tar lite mer ansvar för nya medlemmar. Försök att komma ihåg hur det var när ni själva gick med. Vad hade ni velat och behövt då?

Text: Lea

Fascismen och fossilindustrin kan besegras!

Den 24 april attackerade militanta nazister ett antifascistiskt möte i Gubbängen, organiserat av Vänsterpartiet och Miljöpartiet med Expo som föreläsare. Nazisterna misshandlade deltagare så de behövde föras till sjukhus. Detta var en attack mot demokratin. Som Säpo fastslagit är militanta högerextremister ett av de allvarligaste hoten mot Sveriges demokrati.

[D]et råder förvirring i samhällsdebatten. Det reella hotet från nazister förminskas och förnekas. Samtidigt utmålas fredliga miljökampanjer helt grundlöst som en säkerhetsrisk och ett demokratihot.

Statsminister Ulf Kristersson liknade sjungande mammor och högljudda ungdomar som deltog på hans AW i Malmö med "totalitära krafter". Det må bryta mot vissa normer att sjunga för klimatet i stället för att ställa en fråga när en får mikrofonen på en politikerutfrågning, men det är varken olagligt eller omoraliskt.

Det senaste exemplet på ett angrepp på fredliga aktivister rör just Rebellmammorna – samma fredliga rörelse som sjöng för statsministern. Nyligen fick en rebellmamma lämna sitt arbete som gassamordnare på Energimyndigheten, efter att en lobbyist kopplad till Timbro klagat på hennes miljöengagemang på fritiden. (...)

Vi är mycket oroade att fredligt miljöengagemang klassificeras som ett säkerhetsproblem. Detta är en del av en större utveckling, där civilsamhället får minskat utrymme – i Sverige och globalt.

FN:s särskilda rapportör har skarpt kritiserat den allt hårdare repressionen mot fredliga miljöaktivister. Samtidigt underminerar regeringen civilsamhället i Sverige, genom indragna stöd till allt från konsumentupplysning och internationellt utvecklingsarbete ("bistånd") till studieförbund och folkhögskolor, aktivt exkluderande och förminskande från olika sammanhang där civilsamhället tidigare haft en självklar plats (som regeringens klimatmöte 2023) samt verbala attacker.

Ovanstående är ett utdrag från den debattartikel jag skrev i våras, som nyvald ordförande för Jordens Vänner jämte Lovisa Johansson. Till min stora glädje valde våra vänner i sju andra miljöorganisationer att också skriva under vår text, som sedan publicerades i Expressen.

Sedan dess har läget för fredliga aktivister blivit än värre. En ny rapport från Climate Rights International (The Guardian, 10/9) avslöjar hur rika länder som Sverige tystar klimatkämpar med rekordlånga fängelsestraff och drakoniska nya lagar som hotar yttrande- och demonstrationsfriheten på hemmaplan - samtidigt som samma länder kritiserar fattigare stater i det globala syd för liknande angrepp på dessa friheter. Civil Rights Defenders och Amnesty International har också riktat skarp kritik mot svenska staten, då svenska domstolar börjat utdöma fängelsestraff istället för böter för vägblockader - helt utan att någon lag ändrats. Som FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvare Mary Lawlor påpekat: "det handlar i slutändan om makt och ekonomi". För ja - vi är ett konkret hot mot fossilindustrins makt och vinstjakt. Effektivast motstånd mot såväl dödliga storföretag som livsfarlig fascism gör vi genom folkrörelser som samarbetar, i aktivt hopp och gränslös solidaritet. Kamp fungerar. Det vet exploateringsindustrierna och deras allierade poli-

tiker; det är därför repressionen ökar, i takt med att klimatkrisen, artdöden och rasismen eskalerar.

Vårt svar måste vara mer solidaritet. Ett lovande exempel är motståndet mot angiverilagen, som bl.a. skulle tvinga lärare att ange elever och läkare att ange patienter om dessa saknar uppehållstillstånd. På bara en vecka samlades 5000 demonstranter. I princip alla fack, miljö- och människorättsorganisationer som vi bjöd in tackade ja. Medarrangörerna och talarna representerade över 2,5 miljoner medlemmar från olika organisationer och demonstrationerna spred sig till ett dussin orter. Folkets protester togs upp i alla riksmedia och skrämde de blåbruna så pass att SD började sprida lögn om vår demonstration i direktsändning (SVT Aktuellt, 21/9 2023) samtidigt som Liberalerna började prata om "undantag" - som om det vore okej att vissa tvingas ange, så länge andra slipper.

Sverige kränker redan mänskliga rättigheter. Flyktingar deporteras, familjer splittras, diktaturer beväpnas. Regeringens klimat- och miljöpolitik är direkt dödlig. Men vid angiveri verkar en röd linje gå för folket. Här finns en chans att stoppa den högerauktoritära trenden och börja vända politiken i en medmänsklig, klimaträttvis riktning.

Utredningen av lagförslaget väntas i november. Vi fortsätter kämpa.

Det är när vi är många som vi har chans att påverka. Samtidigt som många av de politiska besluten går åt helt fel håll ser vi hur allt fler privatpersoner, organisationer och grupper i samhället nu ställer sig bakom visionen som Jordens Vänner haft för samhället i över femtio år. Vi är många. Och vi vägrar ge upp visionen om en solidarisk värld inom planetens gränser. Makthavarna kan aldrig tysta oss. Kampen fortsätter.

Leo Rudberg
Ordförande för Jordens Vänner

Leo Rudberg & Lovisa Johansson
Ordförande för Jordens Vänner

Tillsammans håller vi föreningen levande!

Fram till i år har Jordens Vänners nationella verksamhet till stor del finansierats av olika statliga stöd. Greenwashpriset har finansierats av Konsumentverket - eftersom folkbildning om greenwashing setts som en viktig del i att säkra konsumenters rättigheter. Våra ungdomsprojekt har bedrivits med stöd av MUCF - eftersom ungdomars kunskap om och engagemang för klimaträttvisa har setts som viktigt för framtiden. Vårt regnskogsprogram, med sju partnerorganisationer i Latinamerika och Mocambique, har fått stöd genom SIDA. Nu förändrar regeringen biståndssystemet i grunden och drar in i princip alla stöd till civilsamhället.

Jordens Vänner är en ideell förening. I över femtio år har vi kämpat för en bättre värld - oftast utan någon som helst finansiering. Vi tror att det är när vi går ihop och agerar tillsammans som vi kan åstadkomma förändring på riktigt. Fler som gör lite kan göra mer än några få som försöker göra allt.

Kanske kan du tänka dig att ansvara för någon av föreningens e-postadresser? Skriva artiklar till hemsidan? Hjälpa till att skapa material till sociala medier? Göra praktiska saker som att vika brev eller ta hand om vår nya lokal? Eller kanske något helt annat?

Fyll gärna i vårt engagemangsformulär så återkommer någon från kansliet med mer information.

Tack för att du är med! Tillsammans gör vi skillnad!

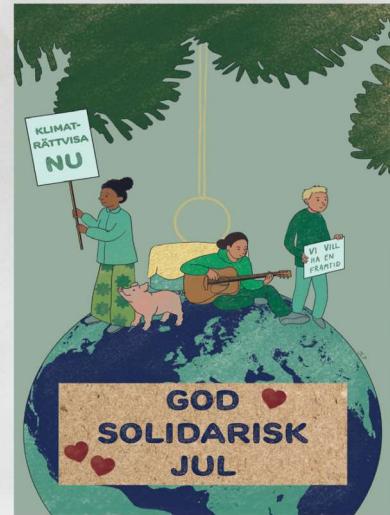
Scanna QR-koden för engagemangsformulär!
<https://jordensvanner.se/jag-vill-engagera-mig/>

KLAPPAR OCH KORT för en klimatsmart, solidarisk jul

Genom att ge bort ett gåvobevis eller skicka våra fina julkort är du med och bidrar till våra partners arbete med att skydda regnskogen och urfolks rättigheter. Beställ på jordens-vanner.myshopify.com eller scanna QR-koden nedan.

Illustrationer av Johanna Larsson Pinedo. Alla kort är dubbelvikta och går att ställa.

Scanna QR-koden med kameran på din telefon

